

NAPOLÉON III ET LES FORTIFICATIONS ROMAINES DU BAS DANUBE – LE CAS DE *TROESMIS*

Cristina-Georgeta Alexandrescu

Keywords: *Troesmis*, Napoleon III, fortification, *legio V Macedonica*, *municipium*, *Moesia inferior*, inscriptions, A. Baudry, G. Boissière

Summary: Showing personally a great interest for the study of the Antiquity, particularly for the Roman military and for Julius Caesar, the emperor Napoléon III encouraged and even provided financial aid for the specialised studies beyond the borders of France. Scholars of that time were familiarised with the ancient texts and inscriptions. The fundamental work of the Académie des Inscriptions et Belles-lettres in Paris corroborated with the activity of the German scholars made the epigraphy a special research field. In their research missions abroad, the teams of historians, cartographers, topographers, architects, botanists and geologists, explored many regions. Among those also the regions on the Lower Danube, a very interesting area for the western European states, especially after the War of Crimea (1856), due to its strategic location, the economical and political importance, and its connection to the Black Sea. The French missions led by A. Baudry and G. Boissière (in 1865) and E. Desjardins (in 1867) have provided significant documentation work for the Roman and Late-Roman fortifications in the Dobroudja but also for the localisation of several ancient sites, known before only from the written sources (like Istros). This paper presents as a study case the site of *Troesmis* (Turcoaia, Tulcea County) where the written sources attest the existence of the fortress of the *legio V Macedonica*, civil settlements, a Roman *municipium*, Late-Roman and Byzantine fortifications. The French missions from 1865 and 1867 still are the most valuable moments in the research history of ancient *Troesmis*. The later investigations in the field (1882 – Gr. G. Tocilescu, 1977 – rescue excavations due to modern large building activities etc.) have been for different reasons only short and sporadic. Since 2010 a new research project started to corroborate the information provided by different ancient sources with the still available documentation of the prior research (some archival material being for the first time properly evaluated) and to extend the research by using the newest inter- and pluri-disciplinary methodologies, mainly non-invasive, in order to rescue what can still be saved for the site of *Troesmis*, one of the most eloquent examples of the transformations of settlement and fortification structures in the period from the 2nd to the 6th c. AD.

Rezumat: Personal foarte interesat de studiul Antichității, mai ales de armata romană și de personalitatea lui Iulius Caesar, împăratul Napoleon al III-lea a încurajat și susținut financiar cercetările de specialitate chiar și dincolo de hotarele Franței. Cercetătorii vremii erau familiarizați cu textele autorilor antici și cu inscripțiile. În fapt realizările prestigioasei Académie des Inscriptions et Belles-lettres din Paris, coroborate cu activitatea contemporană a învățaților germani, au făcut din epigrafie un domeniu de cercetare de sine stătător. Misiunile de cercetare în străinătate ajung să exploreze numeroase regiuni, beneficiind de echipe complexe din care făceau parte istorici, cartografi, topografi, arhitecți, botaniști și geologi. Printre aceste regiuni se numără și cea a Dunării de Jos, o zonă de maxim interes pentru puterile occidentale, mai ales după Războiul Crimeei (1856), datorită poziției sale strategice, intereselor economice și politice, conexiunii cu Marea Neagră. Misiunile franceze conduse de A. Baudry și G. Boissière (în 1865) și E. Desjardins (1867) au realizat o documentare a fortificațiilor romane și romano-bizantine din zonă, dar și localizarea unor așezări antice cunoscute anterior doar din mențiunile autorilor antici (precum Istros). Studiul de față prezintă cazul sitului de la *Troesmis* (Turcoaia, jud. Tulcea) pentru care sursele antice atestă existența castrului *legio V Macedonica*, așezări civile, un *municipium* roman, fortificații romane târzii și bizantine. Pentru *Troesmis* activitatea misiunilor franceze a constituit una dintre cele mai importante momente din istoria cercetării sale. Activitățile de cercetare de teren ulterioare (1882 – Gr. G. Tocilescu; 1977 – săpături de salvare datorate unor extinse construcții moderne etc.) au fost, din diferite motive, de scurtă durată și sporadice. Începând cu 2010 un nou proiect de cercetare a început coroborarea informațiilor din diferite surse antice cu documentația misiunilor arheologice anterioare (unele dintre materialele de arhivă fiind pentru prima dată reperate și valorificate) dar și extinderea cercetării prin utilizarea celor mai noi metode inter- și pluridisciplinare, în principal non-invazive, cu scopul de a clarifica unele întrebări fundamentale referitoare la situl de la *Troesmis* dar și pentru a salva ceea ce se mai poate din urmele locuirii antice. *Troesmis* rămâne unul dintre cele mai elocvente exemple de transformare a așezărilor și structurilor defensive antice din intervalul secolelor al II-lea – al VI-lea p.Chr.

Napoléon III et l'histoire romaine

L'empereur Napoléon III s'intéressait beaucoup à l'Antiquité en particulier à l'histoire militaire et à la personnalité de Jules César. Ainsi il va ordonner des intenses recherches de terrain sur le territoire des anciennes provinces *Galliae* et surtout dans la zone d'Alésia (Alise-Sainte-Reine, le Mont Auxois), considérée comme le champ de bataille de la confrontation en 52 av. J.-C. entre César et Vercingétorix. Ces recherches ont été accompagnées par l'étude des textes antiques et par des études cartographiques. Les résultats sont parus en deux volumes, suivis d'un atlas, en 1865 et 1867.¹ Napoléon III a également montré son intérêt pour d'autres zones d'une importance particulière dans l'Antiquité, s'entourant d'une série de jeunes chercheurs spécialistes

* Institut d'Archéologie « Vasile Pârvan », Bucarest, e-mail: cgalexandrescu@gmail.com.

¹ Napoléon III, Empereur des Français, *Histoire de Jules Caesar*, 2 volumes (Paris, 1865-1866); Iosipescu 2008; Nicolet 2009.